INNOVATSION TA’LIMNING RIVOJLANISH PRINSIPLARI: ZAMONAVIY YONDASHUV VA STRATEGIK ISTIQBOLLAR.

Sulaymonova Ziyodaxon Xamidovna

QDU magistranti

ziyoda_sulaymonova@inbox.ru

Annotatsiya:

Ushbu metodik tavsiyada adabiy ta’lim jarayonida o`quvchilarda adabiy tushunchalarni anglash va tahlil qilishda zamonaviy interaktiv usullardan foydalanish hamda uning samarasi,ta’lim jarayoniga ta’siri,kutilayotgan ijobiy natija,murakkab lirik janrlarni to`g’ri tahlil qila olish ko`nikmalari ko`rsatib berilgan.

Kalit so`zlar

Innovatsion ta’lim,individual yondashuv, kreativlik va ijodiylik,uzluksizlik, zamonaviy metodologik modellar, "hamkor-konsultant" formati, 4K modeli, STEM/STEAM ta’limi, texnologiyaga asoslanganlik.

Bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan globallashuv davrida ta’lim tizimi jamiyat taraqqiyotining lokomotiviga aylandi. An’anaviy o‘qitish uslublaridan voz kechib, innovatsion texnologiyalarni joriy etish nafaqat talab, balki hayotiy zaruriyatdir. Hozirgi kunda jamiyatimizning taraqqiy etib borishi bilan yangi ijtimoiy munosabatlarning shakllanishi bevosita barcha sohaga o`z ta’sirini ko`rsatmay qolmaydi.Jumladan,ta’lim sohasida ham birqancha islohotlar amalga oshirilmoqda.Bugungi zamon pedagogi har bir darsni,murakkab mavzularni yangi innovatsion texnologiyalardan foydalanib,ta’limda yangicha yondashuv zarur ekanligini bilgan holda mahorat bilan tashkillamog’i lozim. Adabiyot – so’z san’ati. Darhaqiqat,bu san’at turi insoniyat qalbiga so’z sehri orqali ta’sir etadi.Adabiyotning o`ziga xosligi,tasvir vositalari,mavzu,mazmun,g’oyalar tizimini anglash uchun esa uni chuqur va mukammal tahlil qila bilish kerak.Ayniqsa,mumtoz adabiyot namunalarini o`rganish maktab dasturida o`quvchilarga qiyinchilik

tug’diradi Chunki asar muallifi- shoir yoki yozuvchi qalamga olgan mazmun tahlili biz tadqiq qilmoqchi bo`lgan mumtoz lirik janrlar doirasida juda murakkab.

Quyida innovatsion ta’limning rivojlanish prinsiplari va uning o‘ziga xos xususiyatlari haqida batafsil to‘xtalamiz.

1. Innovatsion ta’lim nima?

Innovatsion ta’lim — bu shunchaki yangi texnologiyalardan foydalanish emas, balki ta’lim mazmuni, o‘qitish usullari va boshqaruv tizimini tubdan yangilash jarayonidir. Uning asosiy maqsadi o‘quvchini tayyor axborotni qabul qiluvchidan — mustaqil fikrlovchi, ijodkor va muammolarni hal qila oladigan shaxsga aylantirishdir.

2. Innovatsion ta’limning asosiy prinsiplari

Innovatsion ta’lim jarayoni bir qator fundamental prinsiplarga tayanadi:

Insonparvarlashtirish (Gumanizatsiya): Ta’lim markazida o‘quvchining shaxsi, uning qiziqishlari va imkoniyatlari turadi. Har bir ta’lim oluvchiga individual yondashuv kafolatlanadi.

Kreativlik va ijodiylik: O‘quvchilarda nostandart vaziyatlarda o‘ziga xos yechimlar topish qobiliyatini shakllantirish.

Uzluksizlik: Ta’limning faqat maktab yoki universitet bilan cheklanib qolmasligi, ya’ni "hayot davomida ta’lim olish" (lifelong learning) konsepsiyasi.

Texnologiyaga asoslanganlik: O‘quv jarayoniga sun’iy intellekt, VR/AR texnologiyalari va raqamli platformalarni integratsiya qilish.

Demokratlashtirish: O‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi munosabatlarning "ustoz-shogird" emas, balki "hamkor-konsultant" formatiga o‘tishi.

3. Zamonaviy metodologik modellar

Innovatsiyalarni amaliyotga tatbiq etishda quyidagi modellardan foydalanish yuqori samara beradi:

4K modeli: Zamonaviy kadrlar uchun eng muhim to‘rtta ko‘nikma:

Kreativlik (ijodiy fikrlash);

Kritik fikrlash (tanqidiy tahlil);

Kommunikativlik (muloqot qilish);

Kooperatsiya (jamoada ishlash).

Bloom taksonomiyasi: Bilimni shunchaki yodlash emas, balki uni tahlil qilish, sintez qilish va baholash bosqichlariga ko‘tarish.

STEM/STEAM ta’limi: Fan, texnologiya, muhandislik, san’at va matematikaning o‘zaro bog‘liqlikda o‘qitilishi.

4. Innovatsion muhitni shakllantirishning ahamiyati

Innovatsion ta’lim rivojlanishi uchun o‘quv muassasasida maxsus ekotizim yaratilishi lozim. Bu ekotizim quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

Raqamli infratuzilma: Yuqori tezlikdagi internet va zamonaviy laboratoriyalar.

Pedagogik mahorat: O‘qituvchilarning doimiy malaka oshirishi va yangi metodlarni (masalan, "Flipped Classroom" yoki "Project-based learning") o‘zlashtirishi.

Psixologik qulaylik: O‘quvchi xato qilishdan qo‘rqmaydigan, o‘z g‘oyalarini erkin bayon eta oladigan muhit.

5**. Xulosa**

Innovatsion ta’lim prinsiplarini rivojlantirish — bu kelajak poydevorini qurish demakdir. Faqatgina yangilikka intiluvchi, tanqidiy fikrlaydigan va texnologiyalar bilan hamnafas avlodgina milliy taraqqiyotni yangi bosqichga olib chiqa oladi. Ta’limdagi innovatsiyalar — bu maqsad emas, balki jamiyatning intellektual salohiyatini oshirishning eng samarali vositasidir

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2022-yil 17-iyundagi “Ta’lim sifatini oshirish” PQ-191-sonli farmoni.
2. Abdullayev A. Adabiyotshunoslik asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2020.
3. Qo‘chqorov B. Zamonaviy adabiy ta’lim metodikasi. – Samarqand: Fan, 2021.
4. Rasulov N. Kreativ ta’lim: nazariy va amaliy masalalar. – Toshkent: TDPU, 2022.
5. Jalilova M. Interaktiv metodlar va ularni adabiy ta’limda qo‘llashi // Ta’lim sifati. – 2023. – №2. – B. 44-49.
6. Bloom B. S. Taxonomy of Educational Objectives. – Boston: Allyn & Bacon, 1956.